

«Δίνουμε μαρτυρία Ορθοδοξίας με παρρησία και αγώνα δύσκολο»

● Συνέντευξη του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ιωάννη στον δημοσιογράφο Αριστείδη Βικέτο. Δημοσιεύτηκε στις 17.10.2009 στην εφημερίδα «Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ».

Ο θεολογικός διάλογος μεταξύ Ορθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού είναι ο πιο σημαντικός από όλους τους θεολογικούς Διαλόγους, που διεξάγει επίσημα η Ορθόδοξη Εκκλησία με τους ετεροδόξους, «αλλά συγχρόνως και ο πιο έντονα βαλλόμενος από ορισμένους κύκλους», επισημαίνει στην αποκλειστική συνέντευξη του στον «Φ» ο Μητροπολίτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου Περγάμου Ιωάννης, ο οποίος είναι ο συμπρόεδρος της αρμόδιας επιτροπής από Ορθόδοξου πλευράς, η οποία συνέρχεται από σήμερα (16 Οκτ.) στην Πάφο. Ο Περγάμου Ιωάννης, είναι ένας από τους πιο γνωστούς Ορθόδοξους θεολόγους στον διεθνή χώρο.

ΕΡ: Κατ' αρχάς μπορείτε να μας διευκρινίσετε πώς διεξάγεται ο διάλογος;

ΑΠ: Πρώτον ότι ο Διάλογος αυτός διεξάγεται με ομόφωνη απόφαση όλων των Ορθοδόξων Εκκλησιών. Είναι άδικο και παραπλανητικό να στρέφονται τα πυρά κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου ή του προσώπου μου τη στιγμήν που, όπως αποδεικνύουν τα σχετικά Μνημόνια, που υπέγραψαν οι Προκαθήμενοι των Ορθοδόξων Εκκλησιών, όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες πιστεύουν ότι ο Διάλογος αυτός πρέπει να συνεχιστεί. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο έχει και στην περίπτωση αυτή, όπως και σε όλες τις περιπτώσεις των διορθοδόξων ζητημάτων, απλώς συντονιστικό ρόλο, η δε ταπεινότητά μου, όπως και τα λοιπά μέλη της Επιτροπής του Διαλόγου, απλώς εκτελούμε, κατά τη συνείδησή μας, την εντολή των Εκκλησιών μας. Είμαστε βέβαιοι έτοι-

μοι να δεχθούμε κάθε κριτική για το εάν εκτελούμε σωστά την εντολή αυτή, γιατί δεν είμαστε αλάθητοι (όπως βέβαιοι δεν είναι αλάθητοι και αυτοί, που μας κρίνουν). Αλλά το να μας επικρίνουν μόνο και μόνο, γιατί μετέχομε στον Διάλογο είναι τουλάχιστον άδικο. Όσοι δεν θέλουν τον Διάλογο, αντιτίθενται ουσιαστικά στην κοινή βούληση των Ορθοδόξων Εκκλησιών, και συνεπώς κακώς επιτίθενται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο ή σε μας, που εκτελούμε με κόπο πολύ το δυσχερέστατο και συχνά άχαρο έργο, που μας ανέθεσαν οι Εκκλησίες μας.

ΕΡ: Μια από τις επικρίσεις, που δέχεσθε, είναι σχετική με το θέμα, με το οποίο ασχολείται ο Διάλογος. Πρόσφατα και η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους σας επικρίνει, γιατί ασχολείται ο Διάλογος στη φάση αυτή με το θέμα του πρωτείου.

ΑΠ: Και στο σημείο αυτό υπάρχει ελλιπής πληροφόρηση. Το θέμα του Διαλόγου δεν το επλέξαμε εμείς. Είναι και αυτό αποφασισμένο πανορθόδοξως. Πριν αναλάβω την συμπροεδρία του Διαλόγου, εξασφάλισα τη γραπτή συμφωνία όλων των Ορθοδόξων Εκκλησιών ότι το θέμα του Διαλόγου θα είναι στη φάση αυτή το πρόβλημα του πρωτείου στην Εκκλησία. **Σέβομαι και τιμώ την ευαισθησία των Αγιορειτών Πατέρων στα θέματα της πίστεως. Αλλά γιατί τη μονοπωλούν; Δεν διαθέτουν παρόμοια ευαισθησία οι Προκαθήμενοι των Ορθοδόξων Εκκλησιών; Έχουν βέβαιοι κάθε δικαίωμα και χρέος οι μοναχοί, όπως και κάθε πιστός, να εκφράζουν τη γνώμη των. Αλλά οι γνώμες όλων**

μας τελικά υπόκεινται στην κρίση των Ιερών Συνόδων. Εάν ένας Μ. Βασιλείος έθετε τη γνώμη του στην κρίση των Επισκοπικών Συνόδων, πόσο μάλλον εμείς; Στη συγκεκριμένη περίπτωση ταπεινώς (και όχι αλαθήτως) φρονώ ότι οι Αγιορείτες Πατέρες (που δεν θεωρούν, είμαι βέβαιος, εαυτούς αλαθήτους) δεν έχουν δίκιο. Το θέμα του πρωτείου είναι εκκλησιολογικό πρόβλημα (όπως κάθε θέμα κανονικής δομής και διοικήσεως της Εκκλησίας). Και η Εκκλησιολογία είναι μέρος της Δογματικής, δηλαδή θέμα πίστεως. Όταν, συνεπώς, εξετάζουμε στον Διάλογο το θέμα αυτό, εξετάζουμε μία δογματική διαφορά μας. Καμία πρόθεση δεν υπάρχει να μη συζητηθούν τα άλλα δογματικά θέματα, όπως το filioque κ.λπ. Αλλά η πείρα από τους άλλους θεολογικούς διαλόγους (με τους Προχαλκηδονίους, τους Παλαιοκαθολικούς κ.ά.) μας έδειξε ότι σε τίποτε δεν ωφελεί μια συμφωνία σε άλλα δογματικά ζητήματα, αν δεν υπάρξει σύμπτωση σε βασικά θέματα Εκκλησιολογίας. Ειδικά στις σχέσεις Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών το θέμα του πρωτείου έπαιξε τον πιο τραγικό ρόλο. Αυτό δημιούργησε τα μεγαλύτερα προβλήματα (Σταυροφορίες, Ουνία κ.λπ.). Πώς μπορούμε να προσποιηθούμε ότι δεν υπάρχει το φλέγον πρόβλημα αυτό, και να το θεωρήσουμε δευτερεύον; Με εκπλήσσει η άποψη αυτή των Αγιορειτών Πατέρων. Αναφέρονται στη συνοδικότητα ως προϋπόθεση, αλλά ακριβώς τη συνοδικότητα θεωρούμε και εμείς ως προϋπόθεση του Πρωτείου. Αυτή τη θέση υποστηρίξαμε οι Ορθόδοξοι στη Ραβέννα, και έγινε αποδεκτή.

ΕΡ: Το κείμενο της Ραβέννας επικρίθηκε πολύ από τους κύκλους αυτούς. Γιατί;

ΑΠ: Ποτεύω ότι το κείμενο αυτό δεν μελετήθηκε με προσοχή ή με καλή πίστη από όσους το επικρίνουν. Δύο βασικά σημεία του κειμένου αρκούν, για να δείξουν πόσο ικανοποιητικό πρέπει να θεωρείται το κείμενο αυτό από Ορθόδοξου πλευράς. **Το ένα είναι ότι συμφωνήθηκε ότι το πρωτείο, σε οποιοδήποτε επίπεδο και αν ασκείται, δεν μπορεί να**

νοηθεί χωρίς τη συνοδικότητα. Αυτό υποστηρίζει και εφαρμόζει η Ορθόδοξη Εκκλησία με βάση τον 34ο κανόνα των Αποστόλων. Έχουμε και οι Ορθόδοξοι «πρώτους», αλλά δεν μπορούν να αποφασίζουν χωρίς τη Σύνοδο, ούτε η Σύνοδος χωρίς αυτούς. Αυτό είναι το πνεύμα του Κανόνος, που ανέφερα. **Και αυτό έγινε αποδεκτό στη Ραβέννα, παρά το ότι δεν συνάδει με την έννοια του μοναρχικού πρωτείου. Το δεύτερο σημείο είναι ότι το πρωτείο του Ρώμης συνδέεται με τη θέση του στην Πενταρχία των Πατριαρχών. Αυτό ίσχυε στην πρώτη χιλιετία και αυτό θα πρέπει να ισχύσει σε περίπτωση, που θα ισχύσουν και οι**

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ιωάννης

λοιπές προϋποθέσεις της πρώτης χιλιετίας (κοινή πίστη κ.λπ.). Πού βρίσκεται η «προδοσία»; Δεν θα έλεγε το ίδιο κάθε ακραιφνής Ορθόδοξος; Όλοι, νομίζω, πρέπει να δεχτούμε ότι, αν ο Πάπας δεχόταν την πίστη και την κανονική δομή της πρώτης χιλιετίας, θα πρέπει να είμεθα ευτυχείς. Το κείμενο της Ραβέννας κάνει ένα βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Δεν παραχωρεί τίποτε, από όσα ισχύουν την πρώτη χιλιετία, αντίθετα υιοθετεί βασικές αρχές της Εκκλησιολογίας της περιόδου εκείνης.

ΕΡ: Υπάρχουν Ορθόδοξοι Χριστιανοί, που θεωρούν ότι με τον Διάλογο παραδίδονται όλα στον Πάπα. Ποιο είναι επιγραμματικά το σχόλιό σας για

την «Ομολογία Πίστεως»;

ΑΠ: Αλίμονο αν με το να διαλέγεται κανείς με κάποιον σημαίνει ότι παραδίδεται σ' αυτόν. Ποια είναι τα δείγματα ότι ο διάλογος μας οδηγεί σε «παράδοση»; Πρέπει να προσέχουν όσοι χρησιμοποιούν τέτοιες εκφράσεις. **Όσοι μετέχουμε στους Διαλόγους δίνουμε μαρτυρία Ορθοδοξίας με παρρησία και αγώνα δύσκολο. Γι' αυτό και απορρίπτομε με βδελυγμία ως παμή συκοφαντία κάθε αναπόδεικτη αμφισβήτηση του Ορθόδοξου φρονήματός μας.** Ως προς την «Ομολογία», που αναφέρατε, παραπέμνω στο σχετικό Γράμμα του Οικουμενικού Πατριάρχου προς τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών. Τα λέγει όλα.

ΕΡ: Πώς αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο του

Διαλόγου το πρόβλημα της Ουνίας;

ΑΠ: Το πρόβλημα της Ουνίας δεν παύει να αποτελεί για τους Ορθόδοξους σοβαρό ζήτημα. Έγιναν μακρές συζητήσεις γι' αυτό στα πλαίσια του Διαλόγου. **Συμφωνήθηκε και από τη Ρωμαιοκαθολική πλευρά ότι η Ουνία δεν πρέπει να θεωρηθεί «μοντέλο» ενώσεως, ούτε να χρησιμοποιείται ως μέσο προσηλυτισμού.** Οι Ορθόδοξοι επιμένουν σ' αυτά τα δύο σημεία, αλλά θέτουν και το ζήτημα της εκκλησιολογικής θέσεως της Ουνίας. Το θέμα θα εξεταστεί από την άποψη αυτή, όταν ο Διάλογος ασχοληθεί με το Πρωτείο κατά τη β' χιλιετία, διότι τότε εμφανίστηκε το πρόβλημα για πρώτη φορά.

ΕΡ: Αληθεύει ότι ο Οικουμενισμός είναι αίρεση και πώς απαντάτε στις έντονες επικρίσεις, που δέχεται το Οικουμενικό Πατριαρχείο;

ΑΠ: Για να χαρακτηριστεί κάτι ως αίρεση, πρέπει να είναι σαφής εκτροπή από τα δόγματα, που θέσπισαν οι Πατέρες και διατύπωσαν οι Οικουμενικές Σύνοδοι. Δεν γνωρίζω κανένα Ορθόδοξο, που να αρνήθηκε ή διέστρεψε τα δόγματα αυτά στα πλαίσια της Οικουμενικής Κινήσεως. Το να διαλέγεται κανείς με όσους αρνούνται τα δόγματα αυτά δεν τον καθιστά αυτομάτως «αιρετικό», και μάλιστα, όταν με τον διάλογο τα υπερασπίζεται.

ΕΡ: Τι πρέπει να γίνει, για να έχουν οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί ορθή εικόνα και ενημέρωση για την πορεία του Διαλόγου;

ΑΠ: Αυτό, που χρειάζεται, και δυστυχώς δεν γίνεται ως τώρα, είναι τα κείμενα το Διαλόγου να δίνονται από τις αντιπροσωπείες κάθε Εκκλησίας στις Συνόδους των και εκεί να αξιολογούνται και να γίνονται γνωστά ευρύτερα. Ο Διάλογος δεν έχει τίποτε να κρύψει, όπως κακόβουλα ισχυρίζονται ορισμένοι. Αυτά που διαδίδονται περί «υπογραφής» της ενώσεως είναι γελοία. Πρώτον, γιατί η Επιτροπή του Διαλόγου δεν έχει καμία αρμοδιότητα για κάτι τέτοιο – είναι απλώς ένα συμβουλευτικό όργανο, και δεύτερον, διότι υπάρχουν πάρα πολλά ακόμα θέματα προς συζήτηση, και ο δρόμος είναι μακρότατος. Ας μη ανησυχούν, λοιπόν, οι κακόβουλοι. Η ένωση δεν θα υπογραφεί ούτε στην Κύπρο!

ΕΡ: Υπάρχει κίνδυνος σχίσματος στην Ελλάδα ή σε άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, λόγω των διαφωνιών, που υπάρχουν για τον Διάλογο;

ΑΠ: Ελπίζω όχι. Αλλά, αν συνεχιστεί η παραπληροφόρηση και τα ψεύδη περί δήθεν επικειμένης «ένωσης» και παραδόσεώς μας στον Πάπα (!), το σπέρμα του διχασμού θα ριζώνει όλο και περισ-

σότερο. Και η ευθύνη αυτών που διαδίδουν αυτά τα ψεύδη, θα είναι τεράστια.

ΕΡ: Τι περιμένετε από τον Διάλογο αυτό;

ΑΠ: Την ιστορία την κατευθύνει ο Θεός. **Όσοι διακηρύττουν ότι η ένωση της Εκκλησίας είναι αδύνατη, οικειοποιούνται το μέλλον από τα χέρια του Θεού.** Ποίοι είμαστε εμείς, για να προδικάσουμε το μέλλον; Εμείς καλούμε να εργαστούμε, χωρίς καμμία αβάρια στην πίστη, που παραλάβαμε, για να εκπληρωθεί η καθημερινή ευχή μας «**ὕπερ τῆς τῶν πάντων ενώσεως**». Αν δεν κάνουμε αυτό ή αν το κάνουμε σε βάρος της πίστεως των πατέρων μας, είμαστε υπόλογοι έναντι του Θεού. Η τελική όμως έκβαση των προσπαθειών μας βρίσκεται στα χέρια του Θεού. Εκείνος θα βρει τον τρόπο να επικρατήσει το θέλημά Του, «**ἵνα πάντες ἔν ὧσιν**». Εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να εργαζόμαστε γι' αυτό.

ΕΡ: Πώς εκτιμάτε τη στάση των άλλων Ορθόδοξων Εκκλησιών, ιδιαίτερα Κύπρου - Ρωσίας - Ελλάδος, στον διεξαγόμενο Θεολογικό διάλογο;

ΑΠ: Όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες μετέχουν με αντιπροσώπους τους στον Διάλογο αυτό. Αποδεικνύει και αυτό ότι πρόκειται για πανορθόδοξη βούληση. Η Εκκλησία της Κύπρου, όχι μόνο συμμετέχει ανελλιπώς στις εργασίες του Διαλόγου, αλλά και δέχτηκε ευγενώς να φιλοξενήσει την ολομέλεια της Επιτροπής μας τις μέρες αυτές, και ευχαριστούμε γι' αυτό τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο κ.κ. Χρυσόστομο και την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας Κύπρου. Η Εκκλησία της Ρωσίας συμμετέχει επίσης ενεργά, με εξαίρεση τη συνάντηση της Ραβέννας, από την οποία αποχώρησε, όχι λόγω του Διαλόγου, αλλά εξαιτίας της συμμετοχής της Εκκλησίας της Εσθονίας, την οποία δεν αναγνωρίζει ως αυτόνομη. Ήδη το θέμα αυτό τακτοποιήθηκε και αναμένεται να αποκατασταθεί η πλήρης συμμετοχή της και πάλι. Και η Εκκλησία της Ελλάδος δεν έλειψε από καμμία συνέλευση της Επιτροπής. Όλα τα κείμενα του Διαλόγου αποτελούν καρπό συμβολής όλων των Ορθόδοξων αντιπροσώπων, δεν είναι προσωπικά κείμενα κανενός.

ΕΡ: Ποια η σημασία της συνόδου της ΜΕΘΔ στην Κύπρο και ποια θέματα θα την απασχολήσουν;

ΑΠ: Θα συνεχιστεί η συζήτηση περί πρωτείου με επίκεντρο την πρώτη χιλιετία. Ποια ήταν η θέση του Ρώμης στην Εκκλησία προ του Σχίσματος; Πρόκειται για καίριο και αποφασιστικό ερώτημα. ■